

BEROEPSKWALIFICATIE

Restaurateur van historische strijk- en tokkelinstrumenten

//////////////////////////////////////
BK-0441-2

1. Globaal

1.1 TITEL

Restaurateur van historische strijk- en tokkelinstrumenten

1.2 DEFINITIE

Het restaureren van historische strijk- en tokkelinstrumenten (gitaar, viool, luit, gamba ...) teneinde esthetische of akoestische verbeteringen aan te brengen

1.3 NIVEAU (VKS EN EQF)

4

1.4 JAAR VAN ERKENNING

versie 2, 2020

2. Competenties

2.1 OPSOMMING COMPETENTIES

Competentie 1:
Bouwt eigen deskundigheid op
- Leest vakspecifieke literatuur

- Volgt recente vakspecifieke ontwikkelingen op
- Woont studiedagen, werkgroepen, congressen en/of andere vormingsinitiatieven bij
- Wisselt ervaringen en informatie uit met collega's
- Verwerkt vakspecifieke informatie
- Onderhoudt voeling met de muziekwereld
- Toetst het werkresultaat af bij bespelers van het muziekinstrument
- Beheerst de basistechnieken en uitvoeringspraktijk van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Met inbegrip van kennis:

- Kennis van de sector
- Kennis van muziekgeschiedenis
- Kennis van de markt/leveranciers
- Kennis van de muziekrichtingen en -stijlen die kenmerkend zijn voor historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Kennis van de basistechnieken en uitvoeringspraktijk eigen aan historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Kennis van vakspecifieke literatuur
- Grondige kennis van de muziekwereld

Competentie 2:

Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn

- Maakt onderscheid tussen gevaarlijke en niet gevaarlijke producten en afvalstoffen
- Vraagt om informatie in geval van twijfel over afvalstoffen
- Sorteert afval volgens wettelijke richtlijnen
- Houdt zich aan de regels voor traceerbaarheid van producten
- Werkt ergonomisch verantwoord
- Gebruikt persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen (PBM's en CBM's)
- Gaat veilig om met materialen en gereedschappen
- Zorgt voor optimale klimatologische omstandigheden (zoals gepaste vochtigheidsgraad en temperatuur)

Met inbegrip van kennis:

- Basiskennis van ergonomie
- Basiskennis van gevaarlijke producten
- Kennis van de wettelijke richtlijnen i.v.m. afval, CBM's en PBM's
- Kennis van afvalsortering en optimale opslagomstandigheden
- Grondige kennis van het omgaan met materialen en gereedschappen voor de restauratie van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Competentie 3:

Organiseert de eigen werkplek ordelijk

- Organiseert de eigen werkplaats rekening houdend met een logische werkvolgorde
- Richt de werkplaats (ergonomisch) in
- Beperkt stofemissie (bv. met (stof)afzuigapparatuur/installaties ...)
- Houdt de werkplek schoon en ordelijk
- Bergt de eigen gereedschappen en hulpmiddelen op

- Zorgt voor een gepaste ruimte waarin de muziekinstrumenten kunnen uitgetest en ingespeeld worden

Met inbegrip van kennis:

- Basiskennis van ergonomie
- Basiskennis van (stof)afzuigapparatuur

Competentie 4:

Bevraagt de opdrachtgever of leidinggevende (over de restauratie van het instrument, het speelcomfort,...) en respecteert de afgesproken prijs, termijn ...

- Stelt gerichte vragen over de wens van de opdrachtgever of over de opdracht van de leidinggevende (op esthetisch of akoestisch vlak), daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is
- Bestudeert, indien voorhanden, plannen, werktekeningen en/of restauratieliteratuur
- Stelt de eigenschappen en de waarde van het werkstuk vast (historisch, financieel)
- Maakt duidelijke afspraken en houdt zich daaraan
- Bespreekt de voor- en nadelen van alternatieven met de opdrachtgever of leidinggevende, daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is (bv. prijs en kwalitatieve aspecten van materialen)
- Maakt een schets of ontwerp (digitaal of handmatig)
- Respecteert het tijds- en prijsbestek
- Respecteert het evenwicht tussen de wensen en de mogelijkheden (vb. financiële) van de opdrachtgever, daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is

Met inbegrip van kennis:

- Kennis van werkplanning
- Kennis van technieken om digitaal of handmatig een schets of ontwerp te maken
- Grondige kennis van bouwstijlen van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van de geschiedenis van de bouw van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van de historische en financiële waarde van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van kenmerken van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van materialen en technieken voor het restaureren van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Competentie 5:

Bepaalt de verschillende stappen van de uitvoering van de opdracht en kiest de materialen en toebehoren

- Plant de technische en logistieke eigenschappen van de restauratie van het muziekinstrument
- Maakt een definitieve keuze voor materialen en technieken, hierbij rekening houdend met de esthetische, akoestische en historische kenmerken van het instrument
- Berekent de benodigde hoeveelheden materiaal
- Regelt eventueel een verzekering voor het muziekinstrument
- Evalueert de kwaliteit van de producten en geleverde diensten
- Houdt rekening met het tijds- en prijsbestek

- Legt de voorraad materiaal en toebehoren aan
- Vervaardigt indien nodig eenvoudige handgereedschappen, werktuigen of specifieke hulpstukken

Met inbegrip van kennis:

- Basiskennis van machinale houtbewerking
- Kennis van de markt/leveranciers
- Kennis van werkplanning
- Grondige kennis van manuele houtbewerking
- Grondige kennis van kenmerken van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van materialen en technieken voor het restaureren van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Competentie 6:

Restaureert het historisch muziekinstrument (polijsten, uitboren, snaren monteren, snaren stemmen, lak of vernis aanbrengen ...) en/of eventuele toebehoren i.f.v. esthetische of akoestische verbeteringen en regelt de klank, daarbij rekening houdend met de historische kenmerken van het instrument

- Gaat na wat de oorzaak van de beschadiging is
- Gaat na wat de oorzaak van speeltechnische problemen is
- Gaat na wat de oorzaak van akoestische problemen is
- Gaat na wat de oorzaak van intonatieproblemen is
- Onderzoekt de materialen en technieken die gebruikt zijn bij het bouwen van het historisch muziekinstrument
- Raadpleegt technische bronnen en past restauratietechnieken toe
- Beoordeelt de authenticiteit van het muziekinstrument
- Identificeert de bouwstijl van het muziekinstrument
- Identificeert de periode waarin het muziekinstrument gebouwd is
- Analyseert de invloed van externe parameters op de conservatie van het werkstuk (temperatuur, relatieve vochtigheid ...)
- Past meet- en aftekentechnieken toe
- Maakt en gebruikt mallen
- Past manuele en/of beperkte machinale houtbewerkingstechnieken toe
- Past montage-, lijm- en klemtechnieken toe
- Voert de reparatie uit met respect voor de gebruikte historische materialen en technieken
- Demonteert het muziekinstrument indien nodig
- Maakt onderdelen schoon en stofvrij
- Vervangt onderdelen indien nodig
- Restaureert het historisch muziekinstrument op historisch verantwoorde wijze (lakken, extra inleg, decoraties ...)
- Controleert de restauratie
- Treft preventieve maatregelen voor conservering en preservatie (fixeren, afwerkingslaag en beschermingslaag aanbrengen ...)
- Controleert klank, bespeelbaarheid en esthetiek van het muziekinstrument en de historische correctheid van de restauratie
- Restaureert het muziekinstrument met respect voor de historische en esthetische eigenschappen van het muziekinstrument
- Maakt het muziekinstrument technisch speelklaar

Met inbegrip van kennis:

- Basiskennis van machinale houtbewerking
- Kennis van meet-en aftekentechnieken
- Kennis van montage-, lijm-, en klemtechnieken
- Kennis van technieken om mallen te vervaardigen
- Kennis van beschermings-, preservatie- en afwerkingsproducten
- Kennis van stemmingstechnieken
- Grondige kennis van manuele houtbewerking
- Grondige kennis van bouwstijlen van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van het omgaan met materialen en gereedschappen voor de restauratie van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van kenmerken van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van materialen en technieken voor het restaureren van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Competentie 7:

Voert het onderhoud en de reiniging van het muziekinstrument uit en adviseert de opdrachtgever over het onderhoud en de reiniging

- Adviseert de opdrachtgever over de wijze waarop het muziekinstrument in goede staat kan blijven
- Demonstreert het onderhoud en reinigingstechnieken
- Informeert over eventuele onderhoudstechnieken en reinigingsproducten
- Stockeert het muziekinstrument in optimale klimatologische omstandigheden
- Adviseert de opdrachtgever over de bewaring van het muziekinstrument (klimatologische omstandigheden, plaats, wijze ...)
- Vervangt onderdelen
- Maakt onderdelen schoon en stofvrij

Met inbegrip van kennis:

- Kennis van optimale opslagomstandigheden
- Kennis van onderhoudstechnieken en reinigingsproducten

Competentie 8:

Stemt historische muziekinstrumenten

- Controleert de stembaarheid van het muziekinstrument
- Controleert de huidige stemming
- Stemt op het gehoor of met behulp van stemapparatuur
- Stemt het instrument op de voor het historisch instrument relevante toonhoogte

Met inbegrip van kennis:

- Kennis van stemmingstechnieken
- Kennis van stemapparatuur

2.2 BESCHRIJVING COMPETENTIES ADHV DE DESCRIPTORELEMENTEN

Kennis

- Basiskennis van ergonomie
- Basiskennis van gevaarlijke producten
- Basiskennis van (stof)afzuigapparatuur
- Basiskennis van machinale houtbewerking

- Kennis van de sector
- Kennis van muziekgeschiedenis
- Kennis van de markt/leveranciers
- Kennis van de muziekrichtingen en -stijlen die kenmerkend zijn voor historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Kennis van de basistechnieken en uitvoeringspraktijk eigen aan historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Kennis van vakspecifieke literatuur
- Kennis van de wettelijke richtlijnen i.v.m. afval, CBM's en PBM's
- Kennis van afvalsortering en optimale opslagomstandigheden
- Kennis van werkplanning
- Kennis van technieken om digitaal of handmatig een schets of ontwerp te maken
- Kennis van meet- en aftekeningstechnieken
- Kennis van montage-, lijm-, en klemtechnieken
- Kennis van technieken om mallen te vervaardigen
- Kennis van beschermings-, preservatie- en afwerkingsproducten
- Kennis van stemmingstechnieken
- Kennis van optimale opslagomstandigheden
- Kennis van onderhoudstechnieken en reinigingsproducten
- Kennis van stemapparatuur

- Grondige kennis van manuele houtbewerking
- Grondige kennis van de muzikwereld
- Grondige kennis van bouwstijlen van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van het omgaan met materialen en gereedschappen voor de restauratie van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van de geschiedenis van de bouw van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van de historische en financiële waarde van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van kenmerken van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Grondige kennis van materialen en technieken voor het restaureren van historische strijk- en tokkelinstrumenten

Cognitieve vaardigheden

- Leest vakspecifieke literatuur
- Volgt recente vakspecifieke ontwikkelingen op
- Woont studiedagen, werkgroepen, congressen en/of andere vormingsinitiatieven bij
- Wisselt ervaringen en informatie uit met collega's
- Verwerkt vakspecifieke informatie
- Onderhoudt voeling met de muzikwereld
- Toetst het werkresultaat af bij bespelers van het muziekinstrument
- Maakt onderscheid tussen gevaarlijke en niet gevaarlijke producten en afvalstoffen

- Sorteert afval volgens wettelijke richtlijnen
- Houdt zich aan de regels voor traceerbaarheid van producten
- Zorgt voor optimale klimatologische omstandigheden (zoals gepaste vochtigheidsgraad en temperatuur)
- Organiseert de eigen werkplaats rekening houdend met een logische werkvolgorde
- Richt de werkplaats (ergonomisch) in
- Zorgt voor een gepaste ruimte waarin de muziekinstrumenten kunnen uitprobeerd en ingespeeld worden
- Stelt gericht vragen over de wens van de opdrachtgever of over de opdracht van de leidinggevende (op esthetisch of akoestisch vlak), daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is
- Bestudeert, indien voorhanden, plannen, werktekeningen en/of restauratieliteratuur
- Stelt de eigenschappen en de waarde van het werkstuk vast (historisch, financieel)
- Maakt duidelijke afspraken en houdt zich daaraan
- Bespreekt de voor- en nadelen van alternatieven met de opdrachtgever of leidinggevende, daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is (bv. prijs en kwalitatieve aspecten van materialen)
- Respecteert het tijds- en prijsbestek
- Respecteert het evenwicht tussen de wensen en de mogelijkheden (vb. financiële) van de opdrachtgever, daarbij steeds rekening houdend met datgene wat historisch verantwoord is
- Plant de technische en logistieke eigenschappen van de restauratie van het muziekinstrument
- Maakt een definitieve keuze voor materialen en technieken, hierbij rekening houdend met de esthetische, akoestische en historische kenmerken van het instrument
- Berekent de benodigde hoeveelheden materiaal
- Regelt eventueel een verzekering voor het muziekinstrument
- Evalueert de kwaliteit van de producten en geleverde diensten
- Houdt rekening met het tijds- en prijsbestek
- Legt de voorraad materiaal en toebehoren aan
- Gaat na wat de oorzaak van de beschadiging is
- Gaat na wat de oorzaak van speeltechnische problemen is
- Gaat na wat de oorzaak van akoestische problemen is
- Gaat na wat de oorzaak van intonatieproblemen is
- Onderzoekt de materialen en technieken die gebruikt zijn bij het bouwen van het historisch muziekinstrument
- Raadpleegt technische bronnen en past restauratietechnieken toe
- Beoordeelt de authenticiteit van het muziekinstrument
- Identificeert de bouwstijl van het muziekinstrument
- Identificeert de periode waarin het muziekinstrument gebouwd is
- Analyseert de invloed van externe parameters op de conservatie van het werkstuk (temperatuur, relatieve vochtigheid ...)
- Controleert de restauratie
- Controleert klank, bespeelbaarheid en esthetiek van het muziekinstrument en de historische correctheid van de restauratie
- Adviseert de opdrachtgever over de wijze waarop het muziekinstrument in goede staat kan blijven
- Informeert over eventuele onderhoudstechnieken en reinigingsproducten
- Adviseert de opdrachtgever over de bewaring van het muziekinstrument (klimatologische omstandigheden, plaats, wijze ...)

Probleemoplossende vaardigheden

- Vraagt om informatie in geval van twijfel over afvalstoffen

Motorische vaardigheden

- Beheerst de basistechnieken en uitvoeringspraktijk van historische strijk- en tokkelinstrumenten
- Werkt ergonomisch verantwoord
- Gebruikt persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen (PBM's en CBM's)
- Gaat veilig om met materialen en gereedschappen
- Beperkt stofemissie (bv. met (stof)afzuigapparatuur/installaties ...)
- Houdt de werkplek schoon en ordelijk
- Bergt de eigen gereedschappen en hulpmiddelen op
- Maakt een schets of ontwerp (digitaal of handmatig)
- Vervaardigt indien nodig eenvoudige handgereedschappen, werktuigen of specifieke hulpstukken
- Past meet- en aftekentechnieken toe
- Maakt en gebruikt mallen
- Past manuele en/of beperkte machinale houtbewerkingstechnieken toe
- Past montage-, lijm- en klemtechnieken toe
- Voert de reparatie uit met respect voor de gebruikte historische materialen en technieken
- Demonteert het muziekinstrument indien nodig
- Maakt onderdelen schoon en stofvrij
- Vervangt onderdelen indien nodig
- Restaureert het historisch muziekinstrument op historisch verantwoorde wijze (lakken, extra inleg, decoraties ...)
- Treft preventieve maatregelen voor conservering en preservatie (fixeren, afwerkingslaag en beschermingslaag aanbrengen ...)
- Restaureert het muziekinstrument met respect voor de historische en esthetische eigenschappen van het muziekinstrument
- Maakt het muziekinstrument technisch speelklaar
- Demonstreert het onderhoud en reinigingstechnieken
- Stockeert het muziekinstrument in optimale klimatologische omstandigheden
- Vervangt onderdelen
- Maakt onderdelen schoon en stofvrij
- Controleert de stembaarheid van het muziekinstrument
- Controleert de huidige stemming
- Stemt op het gehoor of met behulp van stemapparatuur
- Stemt het instrument op de voor het historisch instrument relevante toonhoogte

Omgevingscontext

- Dit beroep wordt uitgeoefend in een atelier
- De beroepsbeoefenaar moet flexibel zijn in werkuren en -dagen
- Dit beroep wordt alleen of in teamverband uitgeoefend, al dan niet in een onderneming

- De beroepsbeoefenaar toont respect voor het vak, collega's en concurrenten en vertegenwoordigt het beroep
- Het beroep situeert zich in de muziekwereld. De beroepsbeoefenaar moet dus steeds op de hoogte blijven van vakspecifieke ontwikkelingen

Handelingscontext

- De opdrachten worden afgebakend in de tijd, wat deadlines met zich meebrengt; resultaatgerichtheid en stressbestendigheid zijn belangrijke eigenschappen
- Passie voor het vak is de belangrijkste drijfveer van de beroepsbeoefenaar
- De beroepsbeoefenaar moet oog hebben voor de esthetiek en de historiek van het muziekinstrument
- De beroepsbeoefenaar moet steeds rekening houden met klankkwaliteit, bespeelbaarheid en accuratesse van het muziekinstrument
- De beroepsbeoefenaar moet op constructieve en professionele wijze informatie uitwisselen met klant/opdrachtgevers en collega's
- De beroepsbeoefenaar handelt steeds binnen het eigen kennisdomein en vraagt in geval van problemen raad aan collega's (bv. dendrologen, muziekhistorici)
- De beroepsbeoefenaar moet uiterst nauwkeurig en zeer geconcentreerd te werk gaan, de historische, esthetische en akoestische kenmerken van het muziekinstrument steeds indachtig
- De beroepsbeoefenaar moet gereedschappen en materialen zorgvuldig en nauwkeurig gebruiken
- De beroepsbeoefenaar moet kwaliteitsvol, historisch verantwoord en klantgericht handelen in alle omstandigheden
- De beroepsbeoefenaar moet zich stipt aan de gemaakte afspraken houden
- De beroepsbeoefenaar moet de veiligheidsvoorschriften op de werkvloer respecteren
- De beroepsuitoefening vereist het hanteren van lasten en langdurig rechtstaan: ergonomisch verantwoord werken is dus gewenst

Autonomie

Is zelfstandig in

- het uitvoeren van de eigen werkzaamheden (voorbereiden, bewerken, afwerken en controleren)
- het opbouwen van eigen deskundigheid (vakspecifieke literatuur lezen, vakspecifieke ontwikkelingen opvolgen, vakspecifieke informatie verwerken, de basistechnieken van historische strijk- en tokkelinstrumenten onderhouden ...)
- het werken met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn (veilig omgaan met materialen en gereedschappen ...)
- het ordelijk organiseren van de werkplek (de werkplek schoon houden, de eigen gereedschappen en hulpmiddelen opbergen ...)
- het bevragen van de opdrachtgever of van de leidinggevende (over het bouwen van het instrument, het speelcomfort, de gewenste esthetische, akoestische en historische eigenschappen van het instrument ...)
- het respecteren van de gemaakte afspraken (het tijds- en prijsbestek, het evenwicht tussen de wensen en de mogelijkheden van de opdrachtgever ...)

- het uitvoeren van de opdracht in functie van de akoestische, esthetische en historische kenmerken van het historisch muziekinstrument
- het bepalen van de verschillende stappen van de uitvoering van de opdracht (restauratie van het muziekinstrument plannen)
- het kiezen van materialen en toebehoren
- het restaureren van het muziekinstrument
- het uitvoeren van het onderhoud en de reiniging van het muziekinstrument
- het adviseren van de opdrachtgever over het onderhoud en de reiniging
- het stemmen van het muziekinstrument op de voor het historisch instrument relevante toonhoogte

Is gebonden aan

- veiligheids- en milieuvoorschriften
- de esthetische, akoestische en historische kenmerken van het historisch muziekinstrument

Doet beroep op

- kennisspecialisten (bv. op vlak van dendrologie, muziekgeschiedenis, waardeschatting) bij eventueel gebrek aan specifieke expertise

Verantwoordelijkheid

- Bouwt eigen deskundigheid op
- Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn
- Organiseert de eigen werkplek ordelijk
- Bevraagt de opdrachtgever of leidinggevende (over de restauratie van het instrument, het speelcomfort,...) en respecteert de afgesproken prijs, termijn ...
- Bepaalt de verschillende stappen van de uitvoering van de opdracht en kiest de materialen en toebehoren
- Restaureert het historisch muziekinstrument (polijsten, uitboren, snaren monteren, snaren stemmen, lak of vernis aanbrengen ...) en/of eventuele toebehoren i.f.v. esthetische of akoestische verbeteringen en regelt de klank, daarbij rekening houdend met de historische kenmerken van het instrument
- Voert het onderhoud en de reiniging van het muziekinstrument uit en adviseert de opdrachtgever over het onderhoud en de reiniging
- Stemt historische muziekinstrumenten

2.3 ATTESTEN EN VOORWAARDEN

Wettelijke attesten en voorwaarden

Er zijn geen wettelijke attesten of voorwaarden vereist.